

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

ALGEMEENE LEDENVERGADERING
van het Natuurh. Genootschap in Limburg,
op Maandag, 7 Januari a. s., te Maastricht,
in 't Museumgebouw, Looiersgracht,
om HALF TWEE uur.

AGENDA:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Jaarverslag van den Secretaris.
4. " " " Penningmeester.
5. Verslag der Kascommissie.
6. Jaarverslag der Museum-Commissie.
7. " " van den Bibliothecaris.
8. Benoeming van 2 bestuursleden wegens periodiek aftreden van den heer de Gier en het aftreden van den heer Sprenger.
9. Benoeming van 3 leden der Museum-Commissie wegens periodiek aftreden van de H. H. Keuller en Schoth en het aftreden van den heer Sprenger.
10. Benoeming der Commissie belast met het nazien der Bibliotheek.
11. Begroeting 1918.
12. Bepaling Zomervergadering 1918.
13. Mededeelingen van het Bestuur en van de Leden.
14. Rondvraag.

HET BESTUUR:

JOS. CREMERS, President.
Mr. D. FREES, Secretaris.

P.S. De duur der vergadering zal zóódanig geregeld zijn, dat de bezoekers kunnen vertrekken in de richting Sittard—Roermond—Venlo, met den trein van 6.30, en in de richting Heerlen, met den trein van 5.13.

Het Natuurhistorisch Genootschap in 1917.

Aan 't einde van 't jaar gekomen, willen we 'n kort overzicht geven van wat 't Natuurhistorisch Genootschap, gedurende de laatste 12 maanden, beteeftde.

En dan moeten we beginnen met te zeggen, dat de treurige tijdsomstandigheden, waarin we leven, ook niet zonder invloed waren op onze Vereeniging.

Niet, alsof 't Genootschap in ledental zou zijn achteruitgegaan.

Gelukkig, neen!

Nieuwe leden toch vulden dadelijk opgevallen plaatsen aan en met genoeg kunnen we constateren, dat 't Natuurhistorisch Genootschap, wat 't aantal leden betreft, aan de spits staat van de

Limburgsche wetenschappelijke vereenigingen.

Dat aantal toch bedraagt 270.

Maar, wat ons in 1917 mankeerde was: 'n opgewekt vereenigingsleven. De leden hadden mel elkaar te weinig voeling.

Schuld hiervan was de onmogelijkheid om te vergaderen.

Geregelde bijeenkomsten zijn, — we weten 't uit ondervinding — bij uitstek geschikt, om 'n Genootschap te doen bloeien.

Als goede beheerders zullen de Bestuursleden van 't Nat. Hist. Genootschap in Limburg daarom, in den vervolge, aan de mogelijkheid van dergelijke bijeenkomsten al hun aandacht moeten wijden.

En, waar we nu tóch aan 't klagen zijn, willen we maar dadelijk laten volgen, dat we, tengevolge van papier- en drukloonduarde, 'n beetje gesukkel hebben mel de uitgave van het Maan-d-b-l-a-d.

We hebben 't gewone aantal bladzijden ietwat moeten inkrimpen en konden dientengevolge de verschillende nummers niet geregeld laten verschijnen.

Zeer zeker geen ideale toestand.

Ook hierin dient verbetering te komen, verbetering, welke toekomend jaar zeer zeker niet zal uitblijven.

* * *

Naast schaduwzijden mogen we, voor wat 't afgetoopen jaar aangaat, ook meerdere lichtzijden memoreeren.

Die lichtzijden zullen uitkomen in wat thans volgt:

A. PLANTENKUNDE:

EXCURSIES konden niet gehouden worden wegens den slechten treinenloop.

Wanneer we de verlies- en winstbalans opmaken, dan blijkt, dat het jaar 1917, wat de planten betreft, naar de eerste overheit.

De steen- en bruinkolenontginning heeft vele laagveeplanten te Brunssum deels geheel doen verdwijnen, deels er zóódanig onder huis gehouden, dat slechts enkele exemplaren overbleven.

Van overplanting in 't ons afgestane hoekje te Schinveld kon nog, maar weinig komen, vooral wegens z'n ligging in een „smokkelgebied“.

Om ons „natuurmonument“ daar te bereiken hadden we „passen“ noodig.

Welnu, „passen“ zijn zoo maar niet te hebben en heeft men ze, na heel wat geschrijf en tal van formaliteiten, dan zijn ze meestal maar korten tijd geldig.

Enkele zeldzame planten werden echter veilig ondergebracht.

De mergelontginning heeft gelukkig haar invloed nog niet zoo sterk doen gevoelen als men eerst verwachtte. Maar toch zijn reeds verschillende

botanisch rijke plantenhellingen verdwenen of bedorven.

Dat is o.a. 't geval met den Vleugendaal (bij Bocholtz); de Studentengrot (bij Geulem); den Daelsberg (bij Benzenrade) en met heel nog wat andere plaatsen.

Toch zijn de allerinteressantste krijtheuvels tot nog toe gespaard gebleven. Dat feit is wel verklaarbaar. 'n Wagon slechte Limburgsche kalk kost maar eventjes 200 gld.! Geen wonder dus dat menig kostbaar orchideetje, 'twelk in deze mangel wil tieren, mocht blijven leven. De grond waarin 't stond vond geen afnemers!

Ook is dit jaar de eenig overgebleven rijke groeiplaats van de elders in Nederland nergens voorkomende *Ranunculus nemorosus* in 't bosch van Watersleij, bij Siltard, geheel verdwenen, doordat van 't bosch weiland gemaakt werd. We hebben er voor gezorgd, dat zeventig flinke exemplaren overgeplant werden in 't bosch daarnaast bij 't klooster. Of ze er zullen groeien moeten we afwachten; o.i. bestaat daarvoor alle kans; immers ze staan daar gansh en at in dezelfde omstandigheden als op hare vroegere standplaats.

Vele bosschen moesten hun mooiste en oudste boomen afstaan aan de „kapwoede“; wel zullen vele door nieuwe vervangen worden; maar toch gaat hierdoor op vele plaatsen 't landschapsbeeld verloren; zoo o.a. bij Goedenraad, Ter Worm, waar 't oude eiken en esschen moesten ontgelden; alsook bij Wijnandsrade, waar een prachtige beukentaan onder de bijl gevallen is.

De vorstschade was betrekkelijk gering; haast alle heesters, die daaronder geleden hadden, zijn weer op den wortel uitgelopen; overblijvende en éénjarige planten hebben haast niet geleden.

Alleen de zeldzame Zwartsteetvaren, (*Asplenium adianthum nigrum*) is zoo goed als geheel bevroren; dit is wel een groot verlies; doch laten we afwachten; mogelijk zal ook deze plant zich later weer in meerdere exemplaren vertoonen.

Wat boven van de algemeene excursies gezegd is, geldt ook, zij 't dan in mindere mate, voor de gewone, persoonlijke botanische tochten en uitstapjes der leden van 't Genootschap. De grensgebieden bij Duitschland en België konden nauwelijks worden onderzocht, evenmin de Maasoever; dit alles van wege 't passenstelsel. Verschillende plantenliefhebbers zijn bovendien in militairen dienst in 't Noorden des lands.

Trots al deze wederwaardigheden mogen we toch nog spreken van aanwinsten, óók op plantkundig gebied.

De heer Pagnier te Maastricht vond *Tunica prelifera*, Mantelanjer, en *Helichrysum arenarium*, Stroobloem, in de buurt van Bemelen; verder eene rijke *Atriplex Belladonna*-kolonie bij Epen; (niet op de reeds vroeger bekende plaats).

Rector Bröuns te Bunde ontmoette verschillende kleurvariëteiten en afwijkende vormen van *Succisa pratensis*, Blauwe knoop, van *Linaria vulgaris*, Gele leeuwenbek, van *Matricaria chamomilla*, Echte kamille, van *Viola canina*, Hondsviooltje en van *Plantago major*, Grootte weegbree.

Ook trof hij aan rijpe vruchten van *Vinca minor*, Maagdepalm en *Lysimachia Nummularia*, Penningkruid.

De heer Stessen te Gulpen vond eveneens vele en zeldzame bloemkleurvariëties van *Centaurea*

rea Jacea, Knoopkruid en *Centaurea scabiosa*, Grootbloemcentaurie, van *Knautia arvensis*, Knautia of Honingbloem en *Brunela vulgaris*, Brunel, van *Campanula Trachelium*, Ruigklokje en *Carduus nutans*, Knikkende distel, alsmede van *Cichorium Intybus*, Cichorei. Alles in de omgeving van Gulpen.

In 't najaar ontdekte hij nog de zeer zeldzame witbloemige variëteit van *Galeopsis Ladanum*, Raai.

Waar mogelijk, is van al deze variëteiten door hem zaad gewonnen en uitgezaaid; waar de planten niet veilig stonden heeft hij ze naar elders overgeplant.

De heer Rammeekers te Bocholtz vond *Helicterus viridis*, Wrangwortel. (Zie Maandblad no. 2).

De heer J. Hoeberechts te Bunde trof een witte *Corydalis solida*, Helmbloem aan, bij Terhagen.

De heer A. De Wever was vinder van *Cyperus fuscus*, Bruin cypergras, te Terhagen en Ulestraten, van *Blysmus compressus*, Vlakke bies, te Niethuyzen en *Alopecurus fulvus*, Rosse vossenstaart te Schaesberg.

De aanvoerplanten zijn, sedert den oorlog, sterk verminderd; hare hoofdbronnen, de graanmagazijnen hebben weinig of geen Amerikaanse of andere buitenlandsche granen meer betrokken.

Van vreemden plantenaanvoer door het leger, zooals die thans in 't buitenland werd waargenomen, — „stratiobotanie“ — kunnen we gelukkig nog niet bij ons spreken.

DE MUSEUMTUIN werd ook dit jaar weer verrijkt met enkele specifiek Zuid-Limburgsche gewassen, zoodat spoedig, voor zoover de planten gekweekt kunnen worden, de verzameling volledig zal zijn.

Plaatsgebrek belet ons hier die aanwinsten te memoreeren.

Maar we hopen, aan zeer veel bezoekers, 't volgend jaar, als onze tuin in vollen bloei staat, den overgrooten Limburgschen plantenrijkdom te laten kijken. Moge hij er dan niet weinig toe bijdragen om de liefde voor de wilde flora nog te vergrooten.

B. DIERKUNDE.

't Is 'n feit, dat men zich in Limburg veel meer interesseert voor planten dan voor dieren.

De verschillende botanische vondsten, zoo even gememoreerd, bewijzen zulks 'n keer te meer, als we ze leggen naast 't weinige, 'twelk we, in 't afgelopen jaar, op zoölogisch gebied mochten boeken.

Moge 't jongere geslacht, 'twelk zich straks voor de Limburgsche levende natuur zal interesseeren, óók interesse gaan toonen voor de Limburgsche fauna!

Bij den aanvang van 1917 was 't Natuurhist. Museum te Maastricht in 't bezit van twee levende Kleine Hazelmuisen, *Muscardinus avellanarius*. Zonder twijfel kon zich, in heel 't land, geen ander Museum op 'n dergelijk bezit beroemen.

Onze twee Kleine Hazelmuisen toch, gevonden in Schinveld en Noorbeek, waren de eenige, tot nog toe met zekerheid, in Nederland gevangen diertjes dezer soort.

Jammer genoeg, zijn ze, in den loop van 't jaar, overleden. Maar de geconserveerde lijkjes zijn er en zullen er blijven om te getuigen van den Limburgschen dierenrijkdom.

Ook de twee Landsalamanders, vondsten,

in Limburg, van Rector Brouns en Rector Cremers, zijn, gestorven, van uit 't terrarium verhuisd naar de afdeling „praeparaten”. Tot in de lengte van dagen kunnen ze daar bewijzen, dat de Landsalamander 'n Limburgsch beestje is.

Onze beide Moerasschildpadden, afkomstig van Eijsden en uit de buurt van Kerkrade, bleven in leven.

Al ware er in 't Museum niets anders aanwezig dan zij tweeën, dan zou 'n bezoek daaraan zeer zeker de moeite loonen.

Inlandsche moerasschildpadden toch vindt men oogenblikkelijk alléén en uitsluitend in Maastricht.

Onze ornithologen heeft 't zeker geïnteresseerd, dat op bladzijde 12 van 't Maandblad melding werd gemaakt van 'n broedende Groote lijster te Vielt-Bingelrade, alsmede dat, terzelfder plaatse, 't voorkomen wordt geconstateerd van 't Porcelainhoentje, in de buurt van Weert.

De vondst van witgele- en van witte molten (blz. 12 en 20) is 'n bewijs, dat „Albinisme”, 'twelk al lang bij deze diersoort bekend was, nog immer voorkomt.

Voor al in de medische wereld heeft de aandacht getrokken, wat ons medelid Pater H. Schmitz S. J. publiceerd op blz. 23 van 't Maandblad, over 't voorkomen in Zuid-Limburg van de Gewone Teek, *Ixodes ricinus*.

Vershillende vangsten door Pater Wilfridus Riswick O. S. B. gedaan van *Dorcadion fuliginator* bewezen, dat deze kever in de buurt van Brunssum geene zeldzaamheid is.

In 1917 werd het Museum verrijkt met:

- Zwarte rat, Villapark, 12 Jan. '17: H. De Wever, Maastricht;
- Groene Specht, Meersenerheide, 30 Jan. '17: P. Nijst, Brugstraat, Maastricht;
- Groene Specht, Margraten, 14 Febr. '17: Lucien Prevoo, Gulpen;
- Blauwe Reiger, Severen, Ambij, 9 Febr. '17: Jos. De Wever, Maastricht;
- Torenvalk, Meersenerheide, 26 Febr. '17: P. Nijst, Brugstraat, Maastricht;
- Hamster, Raath-Bingelrade, 6 Maart '17: Jos. Cremers, Raath;
- Groote Trap, Gronsveld, 29 Jan. '17: Aangekocht;
- Waterhoentje, Meerssen, 29 Jan. '17: Herman Koch, Maastricht;
- Koolmees, Meerssen, 12 Jan. '17: Herman Koch, Maastricht;
- Pijlstaardeend, Severen, Ambij, 27 Jan. '17: Burgeineester van Oppen, Maastricht;
- Merel, Meerssen, 29 Jan. '17: F. de Macker;
- Meerkoel, Severen, Ambij, 31 Jan. '17: H. De Wever;
- Merel, Ambij, 15 Jan. '17: A. M. Sprenger, Maastricht;
- Kraai, Limmel, 8 Mei '17: G. Regout, Bethlehem, Limmel;
- Steenuil, Welterberg, 9 Febr. '17: Th. v. Rummen, Heerlen;
- Sperwer, Slavante, 15 April '17: E. Banser, Maastricht;
- Groote Hazelmuis, Meersenerheide, 16 Juni '17: P. Nijst, Maastricht;

- Vroedmeesterpad (drie ♂), Mheer, 5 Mei '17: Pijpers, Mheer;
- Eekhoorns (jong mannetje en wijfje), Canne, 11 Mei '17: Arm. Beckers, l. 'l kanaal, Maastricht;
- Tortelduif, Meersenerheide, 15 Mei '17: P. Nijst, Maastricht;
- Groote Watersalamander, Mariënwaard, 23 Mei '17: Paul Hollman, Maastricht;
- Zwarte rat, Meersenerheide, 2 Juli '17: P. Nijst, Maastricht;
- Koekoek, Heer, 18 Juli '17: Aangekocht;
- Kerkuil;
- Bonte Kraai;
- Waterral;
- Eekhoorn, Raath, 1 Dec. '17: A. Gielkens, Raath-Bingelrade;
- Eekhoorn, 4 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Groote lijster, Doenrade, 1 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Egel, Raath, 1 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Sijsje, 4 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Eksters (twee), Raath, 20 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Steenuil Raath, 20 Dec. '17: Swart, Maastricht;
- Kauw, Raath, 20 Dec. '17: Swart, Maastricht.

Ook de Geologische en Palaentologische afdeling mocht zich verheugen in menige waardevolle aanwinst.

't Zuid-Limburgsche Waterleiding-Comité schonk een aantal grondmonsters, afkomstig van de boringen te Bunde, Geulle en Itteren.

Van den heer Fr. Straetmans te Linne kregen we 'n reusachtigen slagand van *Elephas primigenius* of *Mammouth*, gevonden bij 't uitbaggeren der Maas aldaar.

Talrijke krijtfossielen uit St. Pieter, Bemelen, Keer, Meerssen, Valkenburg, Geulem, Sibbe, Caberg enz. kwamen binnen en wachten op hunne determinatie, welke, naar we hopen, dezen winter zal plaats vinden.

Aan de verschillende schenkers zeggen we hartgrondigen dank.

Dienzelfden dank brengen we ook aan hen, die in 't afgelopen jaar, onze bibliotheek vergroot hebben.

En dat waren er niet weinigen.

Na verloop van korten tijd zullen we ons genoodzaakt zien 'n nieuwen Catalogus van de boekerij uit te geven.

De oude toeh bevat op lange na niet al de werken waarover het Genootschap beschikt.

* * *

Alleen ééne zaak, wacht, wat betreft het Museum, op verbetering.

Dat zijn de gebouwen.

Wil de conservator, die dank de Maastrichter gulle tegemoetkoming aan 't Natuurhist.-Genootschap, dezen zomer werd benoemd, niet vrucht kunnen werken, dan moeten deze gebouwen onverwijld hersteld worden.

Welnu, we hebben goeden moed, dat zulks dra gebeuren zal.

Het Maastrichter Gemeentebestuur, we weten 't, is van die noodzakelijkheid overtuigd.

En waar 't den vasten wil heeft om ook, op wetenschappelijk gebied, Maastricht vooruit te helpen, zal 't 'n wetenschappelijke inrichting bij uitstek, als daar is 't Museum, zeer zeker niet langer laten in den desolaten aanblik, waarin 't thans verkeert.

Uit de vogelwereld.

Zooals men wel weten zal, worden de „Naamsche steenen”, die als dorpels onder vensters dienen in nieuwe gevels, slechts op de hoeken ondervangen en voor het grootste gedeelte in 't midden hol gelaten om het barsten te voorkomen.

Aan mijn huis bevinden zich drie zulke holten onder vensters, die met stukken brikken zijn opgevuld en zoo op het overige van den muur lijken. Alleen een donkere reet verradt, dat er zich achter die brikken nog openingen bevinden.

Vroeg in de lente had een meezenpaar zulk een opening tot woning uitgezocht en droeg den heelen dag ijverig bouwmaterialen aan om de holte van binnen te foureeren en in te richten voor het huishouden van een aantal toekomstige jonge teere meesjes.

Op zekeren middag merkte ik, dat de meezen zich met moeite door de smalle gleuf heenwongen, de vleugels zelfs moesten dwars zetten om tusschen de twee ruwe brikken door te komen.

Dat kon ik niet aanzien en ik besloot haar ter hulp te komen. Met een stok wroeg ik de twee brikstukken wat verder van een en zag tot mijn groot genoegen, dat de diertjes nu ruimte genoeg hadden om, met gemak en vlug, hun woninkje in en uit te wippen.

„Laat ze maar nestelen, dacht ik, en hun nestje voor het komende kroost in gereedheid brengen. Mijn dak is het hunne.”

Doch zie, na een paar dagen hoor ik op een heel vroegen morgen, onder het venster van mijn slaapkamer, meerdere vogeltjes in hevig dispuut. „Dat zal wel een „querelle amoureuse” zijn”, zooals de Sittardsche dichter Beltjens dezen lente-musschen-twist zoo mooi heeft bezongen, en ik gaf er verder geen acht op.

Maar later, tegen den middag, bemerkte ik „den Straatjongen” onder de vogels telkens mijn venster voorbij vliegend met allerhande bouwmaterialen, dat hij aanstepte onder denzelfden vensterdorpel. „Die zal ook een tehuis gevonden hebben, meende ik, vriendschappelijk naast de mees, onder het gastvrij dak van den vogelliefhebber.”

Edoch, dat was niet zoo.

Niet naast, maar in het nest der mees had hij zijn tent vrijpostig opgeslagen, de rechtmatige bezitster er eenvoudig uitgegoid om de holte daarna met stroo en stengels ordeloos vol te stoppen. Onderwijl het wijfje, door ijverig te bouwen, het woningvraagstuk voor haar en haar gemaal oploste, hield mijnheer de wacht, opdat de mees, welke op een boomtak treurig over deze huisvredebreuk zat te mijmeren, het ontroofde nest niet kon heroveren.

Dat was dus de oorzaak van den hevigen twist in de vroege morgenuren.

Zulk een ongerechtigheid kon ik onder mijn dak en op mijn eigendom niet toelaten.

Ik trachtte eerst den indringer bang te maken en te verjagen, maar het vogelenverstand van de mees was te min ontwikkeld om mijn bedoeling te begrijpen en beiden sloegen voor een oogenblik op de vlucht. Maar nauwelijks vijf minuten later vloog de musch weer aan met een grasspier in den bek met het klaarblijkelijk doel om de gestoorde werkzaamheden te hervatten.

Wat te doen?

„Daar viel me iets in.

Vlug een ladder gehaald en de twee steenen weer in de eerste positie geplaatst, waar tusschen ik nauwelijks een vinger steken kon.

Nu afgewacht wat gebeuren gaat.

Daar komt hij aan, de indringer, grijpt zich vast aan den rand van den ruwen briksteen, en ziet aanstonds, dat er iets vreemds gebeurd is. Hij kan er niet meer in. Hoe hij wringt, hoe hij draait, de deur is dicht, hij kan er niet meer in. En op den rand der dakgoot gaat hij zitten filosofeeren over deze plotselinge verandering. „Onbewoonbaar” voor dezen driesten indringer.

De mees, die nog steeds haar eigendom aan den onrechtmatigen bezitter bleef betwisten, maar immer voor het geweld van den sterkste moest wijken, deed nog een poging, misschien de laatste. En inderdaad, na er vlug te zijn ingewipt, werd zij er niet meer, gelijk tot nu toe, uitgevochten. De musch kon er niet meer bij. Zelfs voor musschen-geweld was de versperring te sterk.

Na herhaalde en vergeefsche pogingen gaf de musch het op en liet het rijk over aan de mees, die nu ongestoord kon voortgaan met den bouw van haar nest, waaruit eenige weken later een zestal jonge verbaasde meesjes met onzekeren vleugelslag de wijde wereld infladderden.

C.

A. K.

Aanwinsten voor het Museum.

Een egel, een eekhoorn, een groote lijster, een merel (jeugdkleed), twee aksters, een steenuil, een kauw, van de heeren Gielkens te Raath-Bingrade.

Een eekhoorn, een sijsje van

Krijtfossielen uit Belvédère (Caberg), van Pastoor A. Kengen.

Aanwinsten voor de Boekerij.

Romijn, G., Dr. — Macrothricidae in Nederland (overgedrukt uit Tijdschrift der Nederl. Dierk. Vereeniging, 2e Serie, Deel XVI, afl. 1) (Schr.).
Kohlrugge, J. H. F. — Historische-kritische Studien über Goethe als Naturforscher (Separat-Abdruck-Zoologische Annalen, 1912). (J. Cremers).

Boekerij.

Nogmaals wijzen wij er op, dat leden, die over een of ander boekdeel willen beschikken, twelk zich niet in onze bibliotheek bevindt, daarvan slechts den titel behoeven op te geven. Zoo mogelijk zullen we dan het boek bezorgen.

VERGADERING.

**BEZOEKT DE VERGADERING TE MAASTRICHT
OP 7 JANUARI A.S.!!!**

OOK NIET-LEDEN HEBBEN VRIJEN TOEGANG.

Officieel.

Nieuw lid Natuurhist. Genootschap: De heer H. C. J. Geusgens, apotheker, Maastricht.

LEDEN VAN HET „NATUURHISTORISCH
GENOOTSCHAP IN LIMBURG” MAAKT, ON-
DER VRIENDEN EN BEKENDEN, PROPAGA-
GANDA VOOR UWE VEREENIGING!
IN 1918 MOETEN WE DE 300 HALEN!

KLAPPER VOOR 1917.

I. PLANTEN.

<i>Axagalis tenella</i>	bladz. 3	<i>Epilobium hirsutum</i>	bladz. 18
<i>Arnica</i>	8-9-24	<i>Epilobium lanceolatum</i>	2
Aardkastanje	8	<i>Echium vulgare</i>	25
<i>Andromeda</i>	9-23	<i>Equisitaceeën</i>	29
<i>Armeria vulgaris</i>	19	Eikvaren	29
Arbor Judae (Judaica)	27	Fijnspar	25-29
<i>Aucuba</i>	28	Fonteinkruid	23
Algen	29	Fungi	28
<i>Asplenium adiantum nigrum</i>	29-34	Gaget	10
<i>Asplenium ruta muraria</i>	29	<i>Genista tinctoria</i>	19
Addertong	29	<i>Gymnadenia conopsea</i>	20
Akkervederdistel	31	<i>Gentiana Germanica</i>	25
<i>Alisma Plantago</i>	31	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	23
<i>Atropa belladonna</i>	34	<i>Galeopsis Ladanum</i>	34
<i>Alopecurus fulvus</i>	34	Herminium	2
Bitlerkruid	2	Hulst	8
Bijenorchis	2	Hondswortel	8-10
Bokkenorchis	8	Huistook	8-30
Blaasjeskruiden	8-9-24-31	Hennepeter	8
Biezen	8	Helm	10
Bunlgras	10	<i>Hedera helix sagittifolia</i>	18
Boschvogeltje	10	<i>Herminium monorchis</i>	18
Bieslarwegras	10	<i>Helleborus viridis</i>	34
Bastaardwederikken	18	<i>Helichrysum arenarium</i>	24-25-34
Boschden	25-29	Heidekruid	30-31
Blauwspar	26	<i>Hydrocharis morsus ranae</i>	31
Bacteriën	28	Hondsviooltje	31
Blaasvaren	29	Honigbloem	34
Beukvaren	29	Judasboom	27
<i>Botrychium lunaria</i>	29	Johannisbrood	27
Bezembrem	31	Jeneverbes	29
Bramen	31	Karweiselie	2
Blauwe knoop	34	Korenschijnspurrie	2
<i>Brunella vulgaris</i>	34	Kamivaren	2
<i>Blysmus compressus</i>	34	Kuifhyacinth	2
<i>Carum verticillatum</i>	3	Klimop	8-18-31
Clematis	8	Koningsvaren	9-18-22
Cypres Wolfsklauw	9	Klokjesgentiaan	9
Caltunaheide	9-30-31	Kruipwilg	10
<i>Carex canescens</i>	18	Kerstroos	20
<i>Carex paniculata</i>	23	Korstmossen	28
<i>Centaurea scabiosa</i>	25-34	Kikkerbeel	31
<i>Centaurea Jacea</i>	34	Kamille (echte)	34
<i>Centaurea solstitialis</i>	3	Knoopkruid	34
<i>Carduus acaulis</i>	25	<i>Knautia arvensis</i>	34
<i>Carduus nutans</i>	34	Klokje (ruig)	34
Cicendia	23	Lysimachia thyrsoiflora	3-18
Centunculus	23	<i>Lysimachia nummularia</i>	18-34
<i>Cercis Siliquastrum</i>	27	<i>Lathyrus montana</i>	25
Campèchehout	27	<i>Lycopodium inundatum</i>	23
<i>Cystopteris fragilis</i>	29	Laurierkers	28
<i>Ceterach officinarum</i>	29	<i>Lycopodiums</i>	29
<i>Chrysanthemum segetum</i>	31	<i>Larix decidua</i>	29
<i>Cirsium arvense</i>	31	<i>Linaria vulgaris</i>	34
<i>Campanula Trachelium</i>	34	Leeuwenbek (gele)	34
<i>Cichorium Intybus</i>	34	Malaxis paludosa	3
<i>Corydalis solida</i>	34	Montropa	3
<i>Cyperus fuscus</i>	34	Marjolein	8
Dopheide	9	Mistel	8
Dislel (Knikkende)	34	Malaxis	8
Epipactis palustris	18	Miltvaren	2-12-29
<i>Epilobium angustifolium</i>	18	Muurbloem	18
<i>Epilobium palustre</i>	23	Mantelanjelier	24-34
<i>Epilobium obscurum</i>	23		

Myosotis sylvatica	bladz. 25
Monia rivularis	23
Mahonia	28
Mnurruit	29
Maanvaren	29
Maretakken	30
Myriophyllum	31
Malricaria chamomilla	34
Maagdepalm	34
Nagelkruid (knikkend)	2
Nartheicum	9—23
Orchideeën	8
Orchis Traunsteineri	3—9—18
Orchis maculata	18—20
Oxycoccus	23
Ophnoglossum vulgatum	29
Oostersche den	29
Poppenorchis	10
Plantago cynops	19
Potentilla verna	25
Pinus silvestris	25—29
Pinus austriaca	29
Pinus strobus	29
Picea excelsa	25—29
„ alba	25
„ ex. glauca	26
„ ex. pumila glauca	26
„ pungens glauca	26
„ alba fastigiata Carr.	26
„ a. Woerlitzensis Späth.	26
Pluimzegge	23
Polygala depressa	23
Peplis portala	23
Paardestaarten	29
Polypodium vulgare	29
Phegopteris	29
Platanen	31
Plantago major	34
Penningkruid	34
Rosa pumifera	3
Reseda inodora	3
Rendiermos	8
Rumex aquatilis	18
Ranunculus Lingua	18
Rhododendrum	28
Raphanistrum Lampsana	31
Ranunculus nemerosus	34
Raai	34
Slofzaad	2
Sleutelbloem (gewone en slanke)	2
Spiranthes aestivalis	3
Scheuchzia palustris	3
Sterckroos	9—23

Agriotypus armatus	bladz. 3—5
Aporia crataegi	21—31
Borbarus notabilis	3
Chaetoneurophora fennica Becker	3
Drilus concolor	3—5
Dorcadien fuliginator	3—17—35
Hazelmuis	3—34
Hornaar	12
Landsalamander	3—35
Lijster (groote)	12—35

Slangenworlel	bladz. 9
Schapengras	10
Sedum purpureum	19
Struikweegbree	19
Sparren	20
Spar (witte)	25
Siroobloem	24—25—34
Scelopendrium vulgare	29
Sempervivum tectorum	30—34
Sedum purpurascens	30
Sarothamnus scoparius	31
Succisa pratensis	34
Triteleia uniflora	3
Thijm	8
Tenerium Botrys	19
Tenerium Chamaedrys	19
Tunica prolifera	24—34
Tamarinde	27
Tongvaren	29
Utricularia neglecta	24—31
Utricularia minor	24—31
Varen	8
Vlasdolik	8
Veenbes	8
Vrouwteesvaren	18
Vincetoxium officinale	19
Verfbrem	19
Verbascum nigrum	25
Valkruid	24
Veenmos	29
Viscum album	2—30
Viola canina	34
Vinca minor	34
Weidekervel	2
Wantsenorchis	8
Wolfsklauw (stekende)	8
Wolfsklauw (cypres)	9
Wollegras	9
Waterbezie	9
Wrangwortel	19
Watermontia	23
Wolverlei	24
Weymonthden	29
Waterduizendblad	31
Waterweegbree	31
Weegbree (groote)	34
Ijzerhout	27
Zevenster	2
Zonnedauw	9
Zegge	9—23
Zandzegge	10
Zinkvioodje	19
Zwartsleel	29—34

II. DIEREN.

Moerasschildpad	bladz. 3—35
Merel	6—7
Mol (wit-gele)	12—35
Mol (witte)	20—35
Orthoptera neerlandica	17
Pseudosperchon verrucosus	3
Porceleinhoen	12—35
Roerdomp	5
Teek (gewone)	23—35
Vliegenvanger (witgehalsde)	12—35
Vleermuis (dwerg-)	12